

UNIwersytet Medyczny IM. PIASTÓW ŚLĄSKICH WE WROCLAWIU

Klinika Urologii Małoinwazyjnej i Robotycznej
Uniwersyteckie Centrum Urologii

Dr hab. n.med. Bartosz Małkiewicz, prof. UMW

Wrocław dn. 22.11.2024

Opinia na temat pracy doktorskiej lek. Joanny Sondki-Migdalskiej pt. „Ocena skuteczności toksyny botulinowej typu A w leczeniu zespołu pęcherza nadaktywnego u kobiet i mężczyzn”

Promotor: Prof. dr hab. n. med. Zbigniew Jabłonowski

Zespół pęcherza nadaktywnego (OAB – Overactive Bladder Syndrom) wg definicji International Continence Society to schorzenie będące zespołem objawów ze strony dolnych dróg moczowych. Symptomatologicznie dominują częstomocz, parcia naglące z lub bez nietrzymania moczu z parcia. OAB występuje u około 16-17% populacji powyżej 18 roku życia a częstość występowania wzrasta wraz z wiekiem niezależnie od płci.

Niewątpliwie brak zdefiniowanego podłoża patofizjologicznego OAB powoduje, że postępowanie terapeutyczne w OAB jest głównie objawowe a zastosowanie poszczególnych metod zależy głównie od stopnia nasilenia symptomów oraz wpływu na codzienne funkcjonowanie. Dopęcherzowa iniekcja toksyny botulinowej jest leczeniem zabiegowym i stanowi kolejny stopień drabiny terapeutycznej w przypadku niepowodzenia terapii behawioralnej i farmakologicznej.

Objawy składające się na OAB zaliczane są do grupy symptomów podrażnieniowych ze strony dolnych dróg moczowych i według danych ankietowych, są przez pacjentów odczuwane jako najbardziej doskwierające i destabilizujące jakość życia. Dotychczas przeprowadzone badania potwierdziły destrukcyjny wpływ OAB na szereg domen składających się na dobrostan m.in. życie zawodowe, życie seksualne, życie domowe oraz aspekty psychologiczne, fizyczne, seksualne czy funkcjonowanie jednostki w społeczeństwie. Dostępna literatura

oceniająca kompleksowo jakość życia u chorych z zespołem pęcherza nadaktywnego leczonych dopęcherzową toksyną botulinową jest ograniczona i stale podkreśla się konieczność prowadzenia takich analiz.

Należy zatem pogratulować autorce wyboru tematu pracy doktorskiej, w której analizuje własny materiał badawczy. Temat dysertacji jest odzwierciedleniem aktualnych kierunków badań nad efektywnością stosowania toksyny botulinowej w OAB i wtórnym wpływem terapii na jakość życia chorych.

Przedstawiona do oceny praca doktorska pod tytułem „Ocena skuteczności toksyny botulinowej typu A w leczeniu zespołu pęcherza nadaktywnego u kobiet i mężczyzn.” wraz z piśmiennictwem i załącznikami liczy 141 stron. Praca jest podzielona na klasyczne rozdziały: wstęp z podstawami teoretycznymi, założenia i cele pracy, materiał i metody, wyniki z ich omówieniem, dyskusja, wnioski i piśmiennictwo. Zawiera dodatkowo wykazy (skrótów, tabel i rycin), streszczenia w języku polskim i angielskim oraz jeden załącznik. Uzupełnienie tekstu stanowią: 30 tabel oraz 28 rycin.

We wstępie, po krótkim opisie definicji OAB, doktorantka w sposób jasny i zwięzły w oparciu o starannie dobrane piśmiennictwo omawia epidemiologię, etiologię i metody diagnostyczne stosowane w celu postawienia rozpoznania OAB. W dalszej części rozdziału autorka dokonuje przeglądu obecnie stosowanych metod terapeutycznych. Jedyna uwaga dotyczy tytułu podrozdziału 1.6.3.3 „Zabiegi otwarte”, które w mojej ocenie powinno zostać zmienione na „Zabiegi operacyjne”, ponieważ część z wymienionych operacji można wykonać techniką laparoskopową lub w asyście robota chirurgicznego. Należy podkreślić zwięzłość i syntetyczność wstępu, który stanowi swoiste kompendium wiedzy o OAB. Z kolei podrozdziały traktujące o jakości życia stanowią obowiązkową lekturę dla wszystkich zajmujących się oceną stanu zdrowia.

Doktorantka postanowiła wykonać prospektywną analizę w populacji chorych z OAB, u których zastosowano iniekcje dopęcherzowe z toksyny botulinowej. Cel pracy został określony w 3 punktach, które obejmują ocenę jakości życia pacjentów z zespołem pęcherza nadaktywnego przed i po leczeniu toksyną botulinową, analizę wpływu leczenia na jakość życia oraz ocenę jakości życia pacjentów z zespołem pęcherza nadaktywnego przed i po leczeniu toksyną botulinową w porównaniu z wybranymi zmiennymi psychologicznymi - samoocena, depresyjność, rozdrażnienie, lęk, somatyzacja objawów. W aspekcie praktycznym realizacja założeń badawczych umożliwiłoby na indywidualizację postępowania u chorych z OAB, poprawienie efektów terapeutycznych oraz obiektywizację oceny wpływu OAB na jakość życia.

Pacjenci byli włączeni do badania w latach 2016-2020 - w sumie 40 chorych (30 kobiet, 10 mężczyzn) w ramach hospitalizacji w I Klinice Urologii UM USK im. WAM-CSW w Łodzi. Kryteria włączenia i wyłączenia zostały jasno określone z jednym wyjątkiem tj. OAB oporny na leczenie farmakologiczne (3-6 m-

cy). Wydaje się, że kwalifikacja do leczenia inwazyjnego jedynie po 3 m-cach farmakoterapii jest przedwczesna a dane sugerują minimum 6 miesięczny okres terapii, aby uznać tę formę leczenia za nieefektywną. Mała liczba chorych włączonych do badania zwłaszcza w grupie mężczyzn stanowi pewne ograniczenie w interpretacji statystycznej.

W kolejnych podrozdziałach dysertacji autorka przedstawia metodykę, technikę zabiegu oraz omawia zestaw stosowanych w badaniu kwestionariuszy, który został specjalnie opracowany we współpracy z psychologiem i dotychczas nie był w takim schemacie stosowany co stanowi o innowacyjności projektu (m.in. skala MSEI).

Wyniki pracy przedstawione są w sposób przejrzysty i ilustrowane starannie opracowanymi tabelami i rycinami. Doktorantka dokładnie analizowała poszczególne domeny każdego z kwestionariuszy w określonych protokołach przedziałach czasowych. Moją uwagę zwróciły istotne różnice pomiędzy populacją kobiet i mężczyzn w bazowych wartościach w niektórych formularzach (np. SF-36) - szkoda, że autorka nie analizowała tych obserwacji w rozdziale poświęconym dyskusji

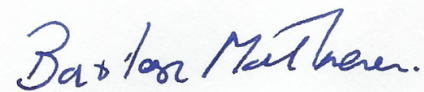
W rozdziale „Dyskusja” doktorantka na podstawie dobrze dobranych i aktualnych pozycji piśmiennictwa wyczerpująco analizuje wszystkie aspekty przeprowadzonych badań. Drobiazgowo przedstawienie własnych obserwacji i porównanie ich z wynikami innych autorów dowodzi dużej wiedzy autora dysertacji w badanym obszarze nauki. Na podkreślenie zasługuje również krytyczne podejście do uzyskanych wyników i świadomość ograniczeń metodologicznych przeprowadzonych badań wynikających z ograniczonej liczby uczestników.

Zwieńczeniem rozprawy są wnioski które, logicznie wynikają z celów pracy i stanowią cenne informacje dotyczące wpływu terapii OAB toksyną botulinową na poprawę jakości życia. Uzyskane wyniki i obserwacje są podstawą oraz powinny być motywacją do realizacji badania prospektywnego na większej grupie chorych a tym samym dalszego rozwoju naukowego autorki dysertacji.

Z obowiązku recenzenta zmuszony jestem do zgłoszenia kilku uwag. Oprócz wymienionych wyżej zastrzeżeń, doktorantka nie ustrzegła się drobnych błędów edytorskich i językowych, np. w spisie rycin występuje dwukrotnie Rycina nr 18 co w konsekwencji zmieniło numerację pozostałych rycin i sumaryczną liczbę.

Przytoczone powyżej uchybienia są czysto formalne i absolutnie nie umniejszają najważniejszemu, czyli merytorycznej wartości pracy, która stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego. Badanie zostało przeprowadzone rzeczowo, z zachowaniem właściwych metod badawczych, co wskazuje na dojrzałość i

samodzielność naukową doktorantki. Oceniana rozprawa doktorska spełnia warunki formalne i merytoryczne określone w art. 179 ust. 1 Ustawy z dnia 3 lipca 2018 Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tj. Dz.U. 2018 poz. 1669 ze zm.). Pozwalam sobie zatem przedłożyć Wysokiej Radzie Nauk Medycznych Uniwersytetu Medycznego w Łodzi wniosek o dopuszczenie lek. Joanny Sondki-Migdalskiej do dalszych etapów przewodu doktorskiego oraz wyróżnienie rozprawy.

Bartosz Mithner.